

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 filler (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az igazság és méltányosság.

Meggyőződésünk, hogy nincs és nem lehet hazánkban hatóság, elfogulatlanul ítélni tudó polgár, aki be ne ismerje, hogy akkor, midőn az állami és közigazgatási tisztviselők fizetését rendezik, e fizetési javításokból a hazai népoktatás munkásait, a nemzeti kultúra letéteményeseit mellőzni igazságos és méltányos volna. De ismét hangsúlyozzuk, hogy épen a nemzeti közoktatás érdeke sürgeti, hogy a tanítói fizetések megállapításánál *egységes rendezés szükséges*. Mert ismét meggyőződésünk az is, hogy nem lehet hazánkban elfogulatlanul ítélni tudó intelligens ember, aki be ne lássa, hogy a magyar nemzeti népoktatást a legnagyobb veszedelem fenyegeti akkor, ha egyforma és egyértékű képzés mellett, ugyanolyan kötelességek szolgálatában, az adózó állampolgárok pénzéből jobban dotált és szegényebbül fizetett tanítók lesznek. Nemzeti közoktatásunkra veszedelmet rejt magában máris az a nagymérvű elkéseregés és elégedetlenség a tanítóság azon legnagyobb rétegeiben, kik mellőzöttek egy aránylag csekély kisebbséggel szemben. A hitfelekezeti tanítóknak a magyar tanügyi kormány egy idő óta mintha mesterségesen csepegtetné be az elégedetlenség gyilkos mérgét. Nem az irigység szól belőlünk, a dédelgetett 3—4 ezer állami tanítóval szemben, hisz ez bűn volna tőlünk; oh nem, sőt mi örülünk annak, hogy a tanítói munka értékét az anyagi előnyök megadásával is jutalmazták; hanem az önérték jogos felháborodása készlet arra, hogy az úgynevezett felekezeti tanítóság tekintélyének, és jogos, épen azért igazságos és méltányos igényeinek védelmére szót emeljünk.

Annai tény, hogy a nemzeti közoktatás súlypontja a 29 ezer hitfelekezeti tanító vállain nyugszik.

Az is tény, hogy a 3—4 ezer állami tanító oly elenyésző csekélység a népnevelés munkájában, hogy a hivatalos és nem hivatalos elfoglalt sajtó minden becézgetése mellett is a nemzeti

nevelés korszerű földadatainak megoldásában az óriási munkának csak egy nagyon kis hányada van az ő vállakon, s így az intenzív nevelés jobb és közeleső kora nem tőlük várható. Tény az is, hogy ily igazságok mellett a legnagyobb vétek a 29 ezer magyar tanítóba az elégedetlenség és elkéseregés mérgét csepegtetni, mert az önsorsával elégedetlen tanító átka hivatásának. Emberek, még pedig gyarló emberek vagyunk s így lélektanilag következtethetünk, hogy az elégedetlenek táborában sokan lesznek, akikben az elkéseregés lobasztja avagy kiöli a tanítói azon nemes erényeket, amelyek nélkül szeretetlenség, lelkiismeretlenség férközik majd a tanító munkájához.

Számolnak-e ezzel a kormány intéző körei akkor, midőn érezniök és tudniök kell, hogy a nemzeti oktatás elfogulatlan sáfárjaiul állította őket a nemzeti és királyi bizalom fontos állásukba.

Számolnak-e ezzel akkor, midőn minden belátható ok nélkül fizetésben, nyugdíjjogosultságban és minden ilyesféle tanítókérdésben különbséget állítanak föl felekezeti és állami tanító között.

Hazafias fájó érzés fogja el szívünket, midőn az öreg kántortanító kartárs keserves panaszait olvassuk: Ideálisan, lelkesen dolgoztam egyházamért és hazámért. Folytonosan műveltem magamat. Megmagyarosítottam az egész falut. Községemben erkölcsi és anyagi jólétet teremtettem. Gyermekek, ifjú, öreg hálás tisztelettel tekint reám. A hitek immár magyar énekükkel dicsérik az Urat a templomban és édes magyar hazánkra fényt, dicsőséget zengő magyar nyelven mondott imában kérnek Istentől. Vallásos és hazafias, dolgozó és megelégedett népet neveltem, ki imadva Istenét, szereti hazáját, hű királyához, tiszteli a törvényt s mint nagykorú polgár él jogaival és kötelességeivel. A népbolondítók tanait elveti, nem kosmopolita; a hazafiatlan eszmék nem férközhetnek szívéhez. És én, aki egész életemben hivatásomnak éltem, mit tapasztalok? 1891-ben

megalkotják a nyugdíj-törvényt s kimondja a törvényhozás, hogy minden tanító 40 évi szolgálat után teljes fizetését élvezi nyugdíjúl. Következik a törvény végrehajtása. Fizetésemet összeírják. Tisztán tanítófizetésemet 80 frtban állapították meg, holott összesített jövedelmem mint kántortanítónak ösi időktől fogva 450 frt. Megállapítják a nyugdíjba beszámítható fizetésemet 80 frtban; a nyugdíjgényemet a minimum 300 frtban. Én tehát a nyugdíjreformmal épen semmit sem értem el.

De lássuk tovább.

Az 1893-ki fizetésrendezési törvény megállapította a fizetés kiegészítését 400 frtra és az ötödeves korpótléket. Következik az összeírás. Az én «tanítói fizetésem» most ugyanazon tanügyi kormány szerint ez esetben már nem 80 forint, hanem a díjlevélben foglalt 450 frt. Tehát ismét csalatkoztam.

De még mit meg nem értem.

Isten kegyelméből öt év után az első korpótlékhoz jutottam. Most következik a java. Ugyanaz a tanügyi kormány bölesen úgy intézkedik, hogy hát a korpótlék 80 forint tanítói fizetésem kiegészítésére szolgál s így nyugdíjba beszámítható fizetésemet 130 forintban állapítják meg. Következett a második korpótlék, ezzel 180 frt a fizetésem s ha matuzalemi kort érnék el, akkor talán megérném az ötödik korpótléket, mely esetben 30 frttal volna 300 frton felül nyugdíjam. És így voltak ezzel a legtöbb hitfelekezeti kántortanító; azok is, kiknek fizetését megfelezték, vagy nem. Mondják meg, hol van itt az igazság és a méltányosság? Ismét fizetésrendezésről szólnak; de csak azt hallom, hogy az állami tanítók fizetését megközelítőleg emelik fizetésünket. Miért csak megközelítőleg?!

Az *egyforma képesítés, köteletség* egyforma értékű anyagi ellátást igényel.

E lapokban olvastam, hogy egy közel negyven évig működő hitfelekezeti tanítót orvosa Karlsbadba küldött. Segélyt kapott jó püspökétől és a minisztertől is. Kedvezményes utazásra igazolványt azonban csak az osztrák és a cseh vasutaktól nyert, a magyar államvasut elutasította őt, mert hát hitfelekezeti tanító.

Kérdem, hol itt az igazság és méltányosság a nemzet tanítóival szemben.

De még több érdekes dolgot idézhetnénk annak bizonyítására, hogy a hitfelekezeti és állami tanítóknak eddig nem mért egyformán az igazságból és a méltányosságból a tanügyi kormány. A kisebb, talán a személyes ügyeket érintő elbánásokra nem is utalva, világosan áll előttünk, hogy ez a megkülönböztetés szűkkörű tanügypolitikai fölfogásra enged következtetni. Talán azért méltánytalan és így igazságtalan a rendszer, hogy a hitfelekezeti tanítóságot a hitfelekezeti iskolák ellenségévé tegye és az elégtelenség, a keserűség fölkelésével magában a tanítóságban ügynökeit láthassa az elállamosításnak?!

Ezzel az iránnyal azonban több kárt, mint

hasznot idéznek elő a nemzeti közoktatás terén, mert 29 ezer felekezeti tanító több mint a 3—4 ezer állami tanító és az önsorsával elégtellen tanítóság — emberi gyarlóságból — kedvetlenül, tehát szeretet és benső lelkesedés nélkül él majd hivatásának.

Minden politikai célzatosság nélkül konstataljuk, hogy a jelenlegi miniszter úr fölfogásai igazságaink elismerése felé hajolnak; azért teljesen időszerűnek tartottuk annak hangsúlyozását, hogy a fizetésrendezésnél és a nyugdíjtörvény revíziójában a hitfelekezeti tanítóság egyforma elbánást igényel az állami tanítókéval, épen a nemzeti nevelés érdekei szempontjából. A megkülönböztetés, az egyforma képesítés, munkakör és felelősség mellett, nem volna sem igazságos, sem méltányos.

A Kath. Tanügyi Tanács legközelebb tartott ülésében kezébe vette a kath. tanítóság tekintélyének, erkölcsi és anyagi érdekeinek ügyét, a mozgalmat az igazság és méltányosság kivívására megindította. A hazai hitfelekezeti tanítóság halasztás nélkül lépjen a eselekvés terére, mert mozgalmi jogos. És addig is, míg érdekeinek kivívásában sikerhez juthat; keresztény türelemmel viselje helyzetét. Az igazán keresztény és magyar tanítóhoz kicsinyes, sőt vetek volna, ha szent hivatását elhanyagolná. Méltánytalanságok és mellőzések ne keserítsék el lelkét, hanem acélozzák erejét a nevelés és oktatás szent érdekeinek munkálásához. Így lesznek oly hű fiaik az egyháznak és a hazának, kiknek munkájára Isten áldása száll.

E.

A tantervi munkálatokról.

(Folytatás.)

5. Sokakat az aggaszthat, sőt aggaszt is, hogy az évekkkel előbb tanult anyagot a gyermek elfelejti s így ez az egész eszme kárbavesztett időpazarlást eredményez, tehát az iskoláztatás célja tényleg rövidséget szenved. Föltéve, hogy a gyermek az alsóbb osztályokban tanult anyagot, hogy úgy mondjam, a lecke-fölmondás igényei szerint elfelejtené, olyan rettenetes veszteség mégsem érné az iskoláztatást. Mert lélektani és tapasztalati igazság, hogy ha valamit egyszer megértett az emberi elme, ha az később a feledés homályába merülne is, nem vesz kárba. Mert még ilyen körülmények között is képes az emberi lélek oly dolgok fölfogására, melyeknek az ilyen «elfelejtett» ismeret az előföltétele. S mert a mi anyagrendezésünk szerint a felsőbb osztályok megkevesbitett anyaga azért kerek egészet képez, a gyermek rendezett, egész ismerettel lépne át az élet iskolájába; s mivel a népiskolai oktatásnak nem az az első célja, hogy a gyermek minél több pozitív ismerettel hagyja el az iskolát (anyagi cél), habár erre is törekedni fontos kötelessége az iskolának, hanem az, hogy a társadalom egyéni, hitéleti és nemzeti ideális és

praktikus törekvéseit megérteni, abba magát beleszállítani és abban közreműködni tudjon is, meg akarjon is (alaki és gyakorlati cél): ha tehát az iskola értelemre vezeti a gyermeket, föladatát megoldotta, mert képessé teszi az ifjút s később a férfit, nőt, hogy szerzett ismeretei alapján a későbbi magasabb kivánalmakat fölfogja (magát, ha nem is a szó szorosabb értelmében csupán könyvek segítségével, tovább képezze).

Mindennapi tapasztalat, hogy amely iskolában logikusan értelmezik a tudnivalókat, be is gyakorolják és a rokon ismereteket minden alkalommal összefűzik az újjal, a gyermek mindennek előtt a lényegét, tehát a tulajdonképeni értékes tudásanyagot, el nem felejtí évek múlva sem. Sőt, hogy az így, logikusan elsajátított (nem egyszeri elmagyarázás után betanult) ismeretek legkisebb részleteivel is be tud a gyermek számolni évek múlva is. Ismétlem, nem a «lelkézés» formájában, hanem logikailag.

6. Az I—II. osztály a lakóhelyi ismeretek (beszéd- és értelemgyakorlatok) révén a lakóhelyen szerzett tapasztalati ismereteket tisztázza, pótolja, illetőleg bizonyos értelemben rendezi. Felöleli ez a munka a népiskolai tantárgyak minden körét, természetesen a legközvetlenebb elemi tapasztalatok köréből csipegetve. A tanítás pedig a reális tárgyaknál közvetlen szemlélet útján történik.

A népoktatási törvény s az ezen alapon készült tantervek alapján ez a munka jóformán (nem teljesen ugyan) megakad a III—IV. osztályban. Megakad annyiban, hogy a földrajz és nyelvtan tanításán kívül a lakóhelyi ismeretek keretében érintett többi tantárgy körében végzett közvetlen és teljes tanítás csak kivételesen történik; annyiban tudniillik, amennyiben egy-egy olvasmány megértése ilyenemű magyarázatokat megkíván. Ez a munka így esetleges.

Miért ne folytatnók ezt a munkát pozitívabb és befejezettebb formában tovább?! A lakóhely tárgyai az I—II. osztály szemléleti oktatásával ki nem merítették s a felölelt anyag sem végeztették. A gyermek látóköre például a földrajzi oktatás révén, tágul, értelmi fölfogása is erősödik; a lakóhelyen túlevő természeti tárgyak és jelenségek közvetlen, illetőleg közvetett képviselői a lakóhelyen mind föltalálhatók, tehát szemléltethetők; miért ne folytatnók tehát a lakóhelyi ismeretek tárgyalását itt kibővitve és tökéletesítve? Hiszen lehetséges is, meg ajánlatos is! Lehetséges, mert a gyermek fölfogási képességét fölül nem mulja: ajánlatos, mert a gyermek életviszonyait érintvén, érdeklődik a dolgok iránt. Ajánlatos továbbá, mert a közvetlen szemlélet értékes munkája ezzel erős összekötő hidat nyer a népiskola legalsó és legfelső tagozata közt. És mert ezen szétosztott munkával a «keveset, de alaposan» elv jobban érvényesülhet évfolyamunkint.

Ha az olvasókönyv ezt a munkát támogatja, nyer a reális képzés is, megmentetik az értel-

mes olvasás célja is. Az alsóbb iskolatagozat, mint a felsőbbnek előföltételepedig gyümölcsözőben szolgálja célját.

Épen ezekre való tekintetből ezt az anyagföleserést bizonyos mértékben a többtanítós iskolák tervezetében is érvényesítettük.

7. De nemcsak lehoztuk, hanem föl is vittünk anyagot. Tudniillik részint a már előbb említett azon elv parancsát követve, hogy minden évfolyam befejezett kerek egész anyagot kapjon: részint pedig, mert köztapasztalás szerint az alsóbb osztályok anyagában nem egy részlet fölfogásához a gyermek lelki ereje nem elég, mert hiányzik a kellő előismeret és a tágasabb szellemi látókör és érdeklődés: egyes részleteket a III—IV. osztály anyagából áthelyeztünk az V—VI. osztályba. S ezt tettük főleg az egy- és kéttanítós iskolák tervezeténél; de egyes esetekben a többtanítós iskolák tanterveinél is alkalmaztuk.

Úgy az egy-, mint a többtanítós iskolák tervénél lehetséges és kívánatos volt ez azért is, mert a felsőbb tanfolyamok anyaga az előző pontban jelzett művelettel jóval megkevesbedett. Épen ezért a felsőbb folyamba áthelyezett anyag mennyiségénél az a kérdés is döntött, hogy mennyi hely maradt, illetőleg mennyi idő áll az illető csoport rendelkezésére.

Az eddigi fejtegetés, bármilyen vázlatos is, egyszersmind arra a kérdésre is megfelel, vajjon az egy- és kéttanítós iskolák tantervében az egyes osztályok anyagmennyisége nem kevesebb-e, mint a többtanítós iskolák terveiben?

Aki figyelemmel kísérte e fejtegetést, tudja, hogy a legtöbb tárgynál a középosztályok lényegileg többet végeznek, mint a többtanítós iskolák hasonló osztályai; s ezzel a felső osztályok tantervileg megszabott anyaga kevesebb. De hogy ezzel a felső osztályok nem rövidültek meg, tiszta sor; hiszen az alsóbb osztályokban szerzett pozitív anyag mindig hozzacsatolódik a felső osztályok új anyagához, tehát végeredményben ezek is annyit végeznek, mint a többtanítós iskolák tanulói.

Mi maradt hát ki ezen tantárgyak anyagából a középső fokon? Azt is föltehetném: semmi. Mert hiszen a nyelvtanon és földrajzon kívül más ilyen tantárgya nincs a népiskola középtagozatának. De azért mégis egész tárgyilagosan szölok. Az olvasókönyv anyaga változik részben. Részben, mondom, mert hiszen a természetet ismertető olvasmányok eddig is megvoltak a középső fok olvasókönyveiben; csakhogy, mivel ezt az anyagot a tanterv most már tételesen előírja, az iskolának köteleességévé válik, hogy az olvasókönyv fonalan és annak támogatásával, ezt az anyagot befejezett tanításokkal komolyan megtanítsa. Tulajdonképen a történelmi anyag változik, amennyiben egypár monda és legenda kimarad s ezek helyét a tényleges történelem egy-két jellegzetes, a gyermekek fölfogási képességét fölül nem haladó való eseménye foglalja el.

A nyelvtan és a számtan különbözete tényleges. Amde az e tantárgyak céljának pontos elérésére szükséges tudnivalókat azért hat év alatt elsajátítja a gyermek. Megrövidítésről tehát szó sincs.

Én azt hiszem, akik ezt a kérdést előtérbe hozták, arra gondolhattak, hogy iskolaesere esetén allanak elő a gyermekekre nézve kellemetlenségek. Osztatlan iskolából (tehát kicsinyke faluból, pusztáról) osztott iskolába (tehát városba, nagyközsébe) hazánk területén időközben elenyészően keves gyermek megy. Ezek csak kivételek, tehát nem döntenének még akkor sem, ha esakugyan olyan nagy volna a veszedelem e miatt a csékély különbözet miatt, mint állítják. Nagy elvek általános alkalmazását egyesek sokszor megsínylik, míg a nagy többség előnyeiket élvezzi. De hát nem olyan a veszedelem, sőt ilyen nincs is.

Iskolaeserénél, még egy városban is, egy időre küzdelme van a gyermeknek a tanító, az iskola egyéniségéből eredőleg, s a mint tudjuk, bizony leküzdí ezt a gyermek, egy sem pusztult bele szellemileg. S az a kis különbözet, mi a számtan-nyelvtannál mutatkozik, szintén nem hord a méhében iskolaeserénél sem veszedelmet. Annak idején ez sokszoros megbeszélés tárgya volt, s az eredmény határozottan ennek a beosztásnak a javára dőlt. Ha szükségét érzem, egy más alkalommal ezt is ki fogom tételről-tételre mutatni, ugyanis hosszúra nyúlt eddigi fejtegetéseimet még hosszabbá tenné ennek a részletes beigazolása.

Habár az egyes argumentumokat csak úgy röptében érintettem is, másokat meg szándékosan elhagytam, azt hiszem, beigazoltam, hogy tantervi bizottságaink nem mentek a falnak, midőn a jelenlegi javaslatot magukévé tették, abban közreműködtek; másrészt pedig beigazolást nyerhetett az is, hogy megokolatlanul, körültekintés nélkül, hübelehalás módjára semmit sem tettek.

A hozzászólások s elhangzott vélemények lényegbevágó részét ezuttal elintéztem; a kisebb, kevésbé lényeges kérdésekre pedig később, külön-külön fogok reflektálni, hogy a nyilvánosság előtt e kérdésben semmi se maradjon tisztázatlanul.

Dreiszigler Ferenc.

A tantervi munkálatokról.

Észrevétel a «Népnevelő» f. évi 68. o. *számtanítási anyagához*. Minthogy az I. o. anyaga főleg a számlálás, a II-iké az összeadás, a III-iké a szorzás: visszaesést jelentene a III. o.-ban összeadást, a IV-ikben szorzást tanítani.

A számkör ebben mit sem határoz. Aki jól megtanult számlálni tizig, az ebben újat már nem tanulhat; aki tud összeadni-kivonni 18-ig és föl fogta a számok viszonylagos helyértékét, az fönnakadás nélkül végzi e műveletet nem ezerig, hanem akár ezerbillióig. Ezt tapasztalatból is tudom; s a gyermek még örült a nagy számoknak, midőn a táblát végig irtam egy összeadás- vagy kivonással, hogy ne kellessék sok föladvánnyal vesződnöm.

Itt megjegyzem azt is, hogy a tizedek számkörében már tized- és századrészekben is eldologozhatnak, természetes, nem ezen, hanem pénzneven. Összeadatok pl. 14+28 K-t, 39+12 f-t, aztán összekötöm 1439+28+12, megjegyezvén, hogy a pont koronát jelent.

Nézetem szerint a végzett anyag (összeadás-kivonás) mindig gyakorlandó; a III. o.-ban szorozunk az u. n. tiszta számokkal (1—10), a IV-ikben pedig a helyszámokkal (30, 90..) és összetett számokkal (23, 39 stb), melyekkel az osztás ugyis nehéz munka.

Zsámbék.

Dr. Ében.

Mikor Pestre kineveztek.

Voltam én pesti — akkor még nem Budapest — tanító is, de sajnos, csak a kinevezésig jutottam; állásomat nem foglalhattam el.

Persze akkor is, mint most, minden tanító arra juthatott, hogy csak városba, ha lehet, Pestre juthasson.

Igaz, hogy megvan a városi élet előnye: a gyermeknevelés, a társadalmi élet, az önművelődés, a különbféle keresetforrások erősen vonzzák a tanítót. És a jóra való munkásember rendesen boldogul is, ha még oly nehezek is a megélhetési viszonyok. De ennek ellenében van ám sok-sok falusi tanítói állás, amely a munkás, rendes tanító kezében bő kárpótlást nyújt a városi előnyökért és képessé teszi az apát, hogy gyermekeit kellő nevelésben, tanításban részesítse.

De hát a város csak város! Magam is oda iparkodtam. És pedig, mivel már Győrött *urambátyám* mellett egy évet becsülettel eltöltöttem, Pestre vágyódtam. Bujtam azt az egy-két ujságot, amelyek akkori időben Pesten megjelentek. Egyszer csak olvasom, hogy van üresedés. Persze nem százszámra, mint most szokott lenni; mert akkor Pestnek csak 125.000 lakosa volt.

Úgy 10—12 állásra szölt a pályázat, egyenként 200 forint fizetés, 40 forint lakbér és egy öl tűzifával. Mily nagyot nézne most a folyamodó, ha ilyen pályázatot olvasna! De hát akkor a megélhetési viszonyok mások voltak... hozzá divatban volt a *priváta*, amely dúsan jövedelmezett... no meg a tanító csak alárendelt személy volt, nem becsülték többre az ő munkáját és... akadt elég vállalkozó is.

Megirtam folyamodványomat... persze németül; mert hát az első és főkellék a német volt. A folyamodványt a Cs. Kir. Helytartótanácsához kellett intézni. Pest városa ugyanis maga fizette tanítóit. Oly tanítói állások pedig, amelyeket a községek és nem a hitfelekezetek tartottak fönn, a Helytartóság felügyelete alatt álltak és mintegy állami jellegűek voltak. Ezek voltak hajdan a *Nemzeti főbb iskolák* — rendesen 3 osztállyal — később *Elemi főtanodák* — ha 3 osztályúak voltak — vagy csak elemi tanodák. Abban az időben, mikor én kopogtattam, *Főelemi iskola*, vagy csak

Elemi iskola volt a nevük — *Haupt Normal-schule* — vagy csak *Normalschule*. Csak az 1868. törvény nevezte el népiskoláknak.

Folyamodványomat a kellő okmányokkal — melyek között főszerepet játszott a *polgári életben tanúsított magamtartásáról* szóló hatósági bizonyítvány — fölterjesztettem és... vártam az eredményt.

Úgy a szünet közepén értesítést kaptam, hogy kineveztek az akkori városháztéren volt iskolához... de mielőbb be kell magamat mutatnom a Helytartóságnál... mert addig okmányomat nem kapom meg.

Ez a hír nem lepelt meg. Mert általános gyakorlat volt, de még napjainkban is itt-ott kikövik a pályázatban, hogy «*Személyes megjelenés szükséges*». De sőt akkor a pályázókat összehívták és mindeniknek próbatanítás kellett tartani... ebből ítélte meg a böles iskolai hatóság, hogy a pályázók közül melyik érdemli meg az állást.

Siettem tehát Pestre, azzal a gondolattal, hogy ha odafelel megdöbben a fotografiám, hát pesti tanító leszek, ha nem... hát nem.

Másnap Pesten voltam. Ott értesültem, hogy N... helytartósági tanácsosnál kell jelentkeznem; az a magyarországi iskolák mindenható ura. — Nevét elhallgatom, mert szerencsétlen országunk elnémetesítésében nagy szerepet játszott.

Budára mentem a «*Statthalerei-Gebäude*» ba, mely később a vallás- és közoktatásügyi minisztérium épülete lett. Ott a szobák tömkelegében rákaptam a nagy urra és — persze magyar szavakkal — bemutattam magamat. A nagy ur jó sokáig vizsgált engem tetőtől-talpig. Úgy látszott, nem tettem reá kellemetlen benyomást... de a dolog mégis rosszul ütött ki.

— Wo sind Sie geboren?... Wo haben Sie gelernt?... Sprechen Sie deutsch?... Sprechen Sie orthographisch deutsch?... — és hasonló kérdések özönét zudította csakhamar szegény fejemhez.

Nem dicsekvésből mondom; de a német rohamot — életemben az elsőt — megálltam. És ezt Toepler Theophil Eduard Praktische Deutsche Sprechlehre-jének köszönhettem. Ebből merítették a magyar fiúk német nyelvismeretüket, ezt kellett egész 1868-ig még a népiskolákban is tanítanunk... és jaj volt annak a tanítónak, aki a 4-dik osztályban ennek a könyvnek legnagyobb részét föl nem dolgozta. Németül írni, olvasni már az első osztály megtanult, úgy hogy a 2-dik osztályban már a der, die, das járta.

Én teljesen áttanultam ezt a könyvet, tudtam is beszélni, de csak hiába! a der, die, das-nál kiütközött belőlem a magyar... és főleg az utolsó kérdésre nem tudtam határozott választ adni... sőt megfoghatatlan dolognak is tartottam és még azután is sokszor tűnődtem magamban, hogy «*Wie spricht man orthographisch deutsch?*»

Hanem most jött a java:

— Wie alt sind Sie?

— Tizennyolc éves — szoltam.

— Jaj, öcsém (Hát itt is csak öcsém! No már csakugyan igaz, hogy kétfele tanító van: Urambátyám és Öcsém)... az baj... igen nagy baj! Maga fiatal, 20 évesnél fiatalabb tanítót Pesten nem alkalmazunk. Fiatal ember, főleg leányiskolába nem való; sok baj, visszaélés történt főleg az ulolsó időben. Ide férfiu kell! Pedig kinevezési okmánya asztalomon van már egy hete. Már most mit tegyek vele?... Mivel oly jeles okmányai vannak — szolt egy kis gondolkodás után — föntartom kinevezését a jövő évre; majd akkor jelentkezzen. Addig pedig menjen a vidékre valahová tanítónak. Ott van például Tétény, Soroksár, Promontor — most Budafok — mindenütt van üresedés; jelentkezzen valamelyikre az én nevemben. Ott majd megtanul tökéletesen németül beszélni és beválik pesti tanítónak.

— Hát Pesten német a tanítási nyelv? — bátorkodtam kérdezni.

— És azt még nem tudja? Teljesen német... és egy pár év mulva német lesz az egész országban is.

Ekkor hirtelen eszembe jutott, hogy én már hallottam ilyen hangokat... hiszen épen ez a mindenható ur mondta: «Majd megmutatom, hogy pár év mulva még a szegedi tanyákon is német lesz a tanítási nyelv» — És hogy szándéka nem teljesült, nem órajta mult, hanem az a lelkes magyar tanító-kar érdeme. Mert, bizony-bizony, ha sikerült volna még több cseh, morva és Isten tudja, miféle nációbeli tanítót nyakunkra hozni... nem tudom, nem terjedt volna-e el a német tanítási nyelv és vele a német szellemű iskolák száma is. De hát nem sikerült az idegen esemeteket tetszés és óhajtság szerint átültetni még a középiskolákba sem. Pedig ezekbe ugyancsak tüzzel-vassal szorították az idegen *tudósokat*. Hanem az iskolák lelkes, minden áldozatra kész tanteszületei teljes erejükből, sokszor állásuk kockázatásával is harcoltak a betörők ellen, úgy, hogy a kormánynak sem bőséges jutalmazásai, sem szigorú büntetései, sem óriási erőfeszítése nem hozták meg a várt gyümölcsöt. Az egész megfogható eredmény az lett, hogy sok lelkes, magyarérelmű, derék tanár és tanító áldozatául esett a nagy erőlködésnek. Ezen áldatlan állapot csak 1868-ban ért véget.

Szomorúan búcsúztam el a nagy úrtól... elkeseredve járkáltam Pest utcáin és mikor mindenütt csak a német, vagy itt-ott a francia beszédet hallottam, fájdalmasan fölsóhajtottam:

— Segény hazám! Ez a te fővárosod!... Ma nem így van. *Kárpáti Endre.*

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A francia népiskolák köréből. Immár második esztendeje, hogy folyik Franciaországban szerzetesek és apácák kiméletlen üldözése, ami elsősorban a közoktatásnak válik kárára. Már a mult tanév elején a szülők kétségbeesve nézték, hogy mi lesz gyermekeikkel, ha iskolákba nem juthatnak, az állam és a községek ugyan általában

szervezték az iskolákat, hogy a beszüntetett katolikus iskolákat pótolhassák, de még sem alapíthattak annyit, amennyire szükség volt, sőt úgy az állam, mint a községek az 1903 4-ik tanévre sem készülhettek el úgy, hogy minden gyermeknek legyen helye az iskolákban. Ennélfogva megessett az a fűresáság Franciaországban, az állam az általa kimondott iskolakötelezettségnek nem tud érvényt szerezni, s a szülőket egyáltalán nem szoríthatja arra sok esetben, hogy gyermekeiket iskolába adják; tehát kénytelen elnéző lenni. Továbbá tanfériak számították ki, hogy legalább kilencvenezer gyermeket semmiféle iskolába elhelyezni nem lehet, mert egyáltalán nincsen számukra hely, ezek közül a módosabbak gyermekeiket külföldre adják katolikus iskolákba, különösen Svájcba, például a *waadi, freiburgi* kantonba vagy *Bazelbe*, mert ezeket a Franciaországban még megmaradt katolikus iskolák sem fogadhatták be. Emellett számtalan szülő van, aki gyermekét szívesebben adja külföldi katolikus iskolába, mintsem hogy hasonló iskolába Franciaország másik végére küldje. Így bosszulta meg magát az egyházüldöző és kongregációkat föl-oszlató törvény.

HIVATALOS KOZLÉSEK.

A Szent-István-Társulatnak «A magyar nép könyvtára» vállalata ajánlatik. *Kivonat a kalocsai érsek meggye f. éri körleveléből.* Sohasem volt nagyobb és égetőbb szükség arra, hogy a nép között olyan iratokat terjesszünk, melyek vallásában megerősítik, erkölcsiiben megnemesítik, a törvények és a társadalmi rend iránt való tiszteletében öregbitik, hazafias érzelmekkel eltöltik s egyszersmind hasznos ismeretekre tanítják, mint ma, midőn egyfelől a vallástalan korszellem kiterjeszti uralmát a falu lakosságára s a nép széles rétegeire is; midőn az élvezetvágy és a fényűzés már-már teljesen kiöli a becsületes erkölcsiöket s midőn a szociáldemokrata mételey apostolai folyton járnak-kelnek a falusi nép körében is, hogy azt teljesen hatalmukba kerítsék, az egyház és állam-ellenes törekvéseik támogatóivá tegyék. A Szent-István-Társulat, melynek főcélja a jó könyvek kiadása és terjesztése, gondoskodott arról, hogy a hamis tanokkal szemben olyan iratok jussanak a nép kezébe, melyek fölnyitják szemét az igazság előtt. «Népiratkái»-nak sorozatában már több száz szám jelent meg, melyek mindegyike valami szent igazságra, vagy hasznos tudnivalóra oktatja népünket. Hasonló célt szolgál «A magyar nép könyvtára» című vállalata is, mely csinos kötésű könyvecskéikben fejteget egyes közérdekű kérdéseket a nép előtt. Legaktuálisabb ezek között a legújabb kötet, melynek címe: «Mit igér és mit ad a szociáldemokrácia?» Ára 30 fillér, 25 példány 6 kor., 50 példány 10 kor., 100 példány 16 korona. Nagyon a szívére kötöm kedves papságomnak, hogy ezen, valamint a Szent-István-Társulat többi népiratkáinak terjesztése körül buzgólkodjék és különösen arra törekedjék, hogy a jobbmódúak tehetségük szerint több-kevesebb példányt rendeljenek s ezeket munkásaik vagy a faluheliek között elosztogassák. Kalocsa, 1904. február 9.

Könyvek ajánlása. *Kivonat az esztergomi főegyház-meggye f. éri körleveléből.* 1. A Szent-István-Társulat nagy szorgalmat fejt ki a kath. nép számára készült iratok terjesztése körül. Miután ezen népiratkák rendkívül nagy befolyást gyakorolnak a hívekre, azok terjesztését a ft. papságnak a legmelegebben ajánlom. 2. Szuszay Antal dob-sinai lelkész «Előkészület a nagy napra» című munkát adott ki, amelyet ezennel figyelmébe ajánlok a ft. papságnak. 3. «A bűnözés világa» cím alatt dr. Csziznadia

Alajos dunaszekesői lelkész terjedelmes munkát tett közzé, amelyben sok érdekes kérdés fejtegetésével foglalkozik. A munkát a ft. papság figyelmébe ajánlom.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanitógyűlés. A szentföldi róm. kath. tanítók önképzőköre 1904. év február hó 18-án Mikházán tartotta gyűlését. A szentferenciek templomában végzett szentmise után a helybeli róm. kath. elemi iskolában P. *Kriszostón* szentferencrendi áldozár a IV. osztályos növendékekkel hitelemzést tartott az Isten negvedik parancsáról. Ezt követte *Ferenzi* Sándor kartárs gyakorlati tanítása, aki az irvaolvasásból az I. osztályban a «ty» betűt ismertette. Ezután szavalt egy fiú- és egy leánytanuló, melynek végeztével a tanulók hazabocsáttatták. Most szeretett elnökünk megnyitója következik. Megnyitójában a jellemképzést vette tárgyalásának alapjául, kifejtvén, hogy legyünk jellemesek első sorban mimagunk és iparkodjunk a reánk bízottakat is jellemesekké nevelni, mivel a jellem az emberben az a rugó, amely nélkül hivatását senki nem teljesítheti kellőleg. *Kovács* Dénes «Az eltévedt harangszó» dr. Prónay Antal költeményét szavalta. *Ozsváth* Miklós fölolvastómesányiné Czukrász Róza «Fonomimikai előgyakorlataiból» egyes részleteket és gyakorlatilag is bemutatta a hangutánzás módszerét. A bírálatok alapján *Petres* József elnök úgy a hitelemzést, mint a gyakorlati tanítást igen jól sikerültnek minősítette. *Borsos* Mihály indítványozta, hogy az 1872-ben kiadott magas püspöki rendelet szerint a kézi szentmisedijeknek a kántor és harangozó között való megosztása abban az időben — mivel a harangozó egyszersmind segédkántor is lévén — méltányos volt, de most 32 év után, mikor a harangozók a kántornak semmiben sem képesek segíteni, a szentmisedijeknek ezekkel való megosztása a méltányossággal semmiképp sem egyeztethető össze. Kéri a gyűlést s ha jónak látja, vegye indítványát tárgyalás alá és lehetőleg hasson oda, hogy ezen sérelmes ügy felől helyen orvoslást nyerjen. A gyűlés az indítványt eltagadta és annak sérelmes voltát elismerve, felkéri elnök *Petres* József és *Kovács* Pongrác tagtársakat, hogy szerkesszenek e tárgyban kérest püspök úr Ó méltóságához és felterjesztés végett személyesen vigyék a kerületi főesperes úrhoz, felkérvén arra, hogy ezen igazságos alapon nyugvó kérésünket kegyeskedjék a főhatósághoz pártolólalag fölterjeszteni. A gyűlés *Kovács* Pongrác kartársunknak részvétét fejezte ki drága emlékü nevének elhalálása felett. A jövő gyűlés helyéül Ehed tüzettett ki. *Bajcsi Elek*, jegyző.

IRODALOM.

Beküldetett. Olvasóink figyelmét ismét egy kiváló fontosságú vállalatra, a Stampfel-féle «Tudományos zsebkönyvtár»-ra irányíthatjuk. A «Tudományos zsebkönyvtár» az egyes tudományágakat röviden, velősen tárgyalja, mindazt megtaláljuk benne, mire minden művelt embernek föltétlen szüksége van. A «Tudományos zsebkönyvtár»-ban újabban megjelent: 152—153. Sajóhelyi Frigyes, Geológia I. Általános rész. Dinamikai Geológia és Petrografia. 154—155. Sajóhelyi Frigyes, Geológia II. A föld története. Sztratigrafia és Pataeontológia. 156—157. Dr. Serédi Lajos, A filozófia története. Ezen művecskéket melegen ajánljuk olvasóközönségünknek. Minden füzet teljes egészét képez és az illető tudományágat teljesen fölöleli. A tanfériak által gondosan, a célnak megfelelően írt csinos füzetecskék darabja 60 fillérbe kerül és kiadja Stampfel Károly Pozsonyban.

Katolikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti Mihályfi Ákos dr. Most jelent meg a márciusi füzete a következő tartalommal: Rott Nándor dr.: Szeretlen evolúció. Kubinyi Viktor: Talleyrand. Második, befejező közlemény. Surányi Miklós: Új naturalizmus. Második, befejező közlemény. Demény Dezső: Quiquern. Elbeszélés Rudyard Kipling után. Ifjú Reiszig

Ede dr.: A János-lovagrend a tatárjárás előtt hazánkban. Első közlemény. Bán Aladár: Az anya és fia. Finn költemény. Könyvismertetések és bírálatok. Kiss-Gerely: Jézus élete. Ismerteti Fieber Henrik. Báró Hornig: Bíró Márton naplója. Ism. Srs. Balbi-Czirbusz: Egyetemes földrajz. Ism. Hanusz István. Zubriczky: Szent Irén. Ism. Áldásy Antal dr. Holden Hutton: The influence of christianity upon national character. Ism. Fischer-Colbrie Ágost dr. Mihályfi Ákos dr.: A túlvilág. Nagyböjti szentbeszéd. A Katolikus Szemlélet a Szent István-Társulat tagjai tagilletmény gyanánt kapják, nem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent-István-Társulat titkári hivatalához (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) intézendők. Az iskolák tanítói könyvtára, valamint minden kath. tanítói egyesület és kör részére érdemes volna megrendelni e valóban igen hasznos folyóiratot.

A tanítás fokozatainak elmélete és gyakorlata. Összeállította Vágvölgyi Béla, az esztergomi kath. tanítóképző tanára. Tanítók és tanítóképző-intézeti növendékek használatára. Kiadja a Franklin-Társulat. Budapest. Ára csak 1 kor. A füzetke Martiny svájci pedagógus nyomán megismerteti Herbart-Ziller-Rein-féle tanítási eljárást, részletesebben Königbauer Schemata und Lehrproben e. könyvéből a tanítás hat pszichológiai fokozatát, végül. Trick-Richter és Gehrig nyomán a tanítási gyakorlatok bírálatának szempontjait ismerteti. A könyv több mintalekét is tartalmaz külföldi szerzőktől. A könyv becsé, hogy világos betekintést nyújt a külföldi iskolamesterek tanítási munkájába. A tanítás lélektani alapjait és fokozatát hazánk tanítói már a képzőkben megismerik és tudnunkkal ezen ismeretekkel sokban fölötte állanak e füzetkékben ismertetett rendszereknek.

A Zenelap Ságih József szakavatott szerkesztésében a XVIII. évfolyamba lépett. E kitűnő szakközöny ügy a világi, mint az egyházi ének és zeneművészet fejlesztésén, előbbrevitelén munkálkodik hathatósan közre. Időnkint szép zenedarabokat is ad, mint mellékletet. Tanítóknak és kántoroknak egyaránt jó szolgálatot tehet e lap, azért melegen ajánljuk. A «Zenelap» szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten VIII., Baross-u. 81. sz. a. van. Előfizetési ára egész évre 8 kor.

A tanítók védszentje. «Ha egy pap áthatva a szentek tudományától tanítóvá lenne, szentté avatná», mondá jóslatszerűen Bourdois a XVII. században. Ugyanazon század vége felé egy reimsi kanonok — belátva korának nagy szükségletét — lemondott kanonoki javadalmáról, kiosztotta vagyonát a szegények közt, s tanítóvá lett. Megalapította az «Iskolatestvérek» társulatát, melynek tagjai kizárólag tanítók s fölállította az első tanítóképezdét Európában 1684-ben. Úgy az elméleti mint a gyakorlati népnevelés terén oly bámulatós eredményeket ért el, hogy méltán tarthatják a világ egyik legnagyobb paedagogusának. Bölcsességét csak életszentsége multa fölül, mellyel kiérdemelte, hogy az egyház a szentek közé iglatta. Ő tehát a tanítók védszentje: senki se érdemli meg jobban e címet, mint ő. Ezen nagy paedagogusnak még nem jelent meg terjedelmes életrajza a magyarban. E hiányt akarom pótolni, midőn életrajzát közrebocsátom. Különösen a főtiszt, plébános és tanító urak figyelmébe ajánlom művemet. A főtiszt, plébános urak alig adhatnak alkalmasabb ajándékokat a felügyelőkire bízott kath. iskolák tanítóinak ez életrajzról. Hasonlóképen a tanítóképző intézetek igazgatója sem nyújthat hasznosabb jutalomkönyvet a tanítójelölteknek. Sok kath. tanító lelkesedik Comenus, Franke, Pestallozi példán s nem tudja, hogy ezeknél sokkal nagyobb paedagogusok vannak. Bátran merem föltenni a kérdést, hogy hol van az a paedagogus, ki oly nagyszerű eredményeket ért el, mint a tanítók védszentje: de la Salle sz. János? Hol vannak Pestallozi intézetei? Mi Franke híres árvaháza de la Salle ezer és ezer intézete mellett, melyekben jelenleg 20.000 tanító működik? Az életrajz megírásánál hiteles eredeti francia forrásokat használtam. Az iskolatestvérek legrégebb bécsi intézetének igazgatója: Eucherius testvér rendelkezésemre bocsátá intézetük gazdag könyvtárát, hol oly műveket találtam, minők csak a társulat elsőrangú házaiban lelhetők. Sze-

mélyes tapasztalataimat is fölhasználtam az iskolatestvérekről írva, négy évig voltam Bécsben tanítványuk azon időben, midőn Magyarországon — sajnos — egyetlen egy iskolájuk sem volt. Később pedig mint a bécsi Augustineum tagja három éven át ugyszólván mindennapos vendég voltam feledhetetlen jó tanítóimmál. Szeretettel, rajongással gondolok reájuk mindenkor. Egyedül a szeretet és hála vezet az életrajz közrebocsátásánál s a tisztá jövedelmet az Iskolatestvérek javára fordítom. Az életrajz mintegy 15 nyomtatot ivnyi (8-adrét) terjedelemben jelenik meg ez év március havában s két szép képpel lesz díszítve. Ára a műnek füzve 2 korona, díszes vászokötésben 2 kor. 50 fillér. — Megrendelhető e címek alatt: dr. Csókás Vidor, Nagybánya, vagy Csókás László, Nagykároly, 10 példány után egy tiszteletpéldány.

VEGYESEK.

A Szent-István-Társulat új alapszabályai a belügyminiszter bemutatási záradékával ellátva, már leérkeztek a társulat elnökségéhez. Ennek következtében a társulat működését mostantól fogva ez új alapszabályok irányítják, melyeknek egyik sarkalatos rendelkezése az, mely a tagságnak egy új fajtát, a pártoló tagságot, azaz a népies tagság osztályát honosítja meg a társulat szervezetében. A Szent-István-Társulat népies tagsága már most lép életbe, mért is erre már most lehet jelentkezni a társulat titkári hivatalánál. A pártoló tagok évi két korona tagdíjat fizetnek s ennek fejében népies irányú hitbuzgalmi, oktató és szórakoztató műveket kapnak tagilletményül. Az idei tagilletményt az igazgatóválasztmány a mult havi ülésben állapította meg. Ez alkalommal említjük meg azt is, hogy a Szent-István-Társulat folyó évi augusztus 1-vel IV. Kecskeméti-utca 2. szám alatt nagyszabású sortimentkönyvkereskedést nyit, melyben a társulat saját kiadványain kívül minden egyéb katolikus irányú mű, jelesül hittudományi és szertartási művek is, kaphatók lesznek. A Szent-István-Társulat titkári hivatala.

Adomány az Iskolatestvérek Szt. József intézetének. Kirner Károly elhunyt budapesti belvárosi apát-plébános a budapesti Szent József intézetnek, mely az iskolatestvérek vezetése alatt áll, 15 ezer koronát hagyott végrendeletileg, azzal a kikötéssel, hogy annak kamatából az intézetben egy arra érdemes szegény árvafü nyervej teljesen ingyenes ellátást és nevelést. A jótékonyágáról általánosan ismert apát-plébános életében is állandó szeretettel gyámolította a szegény és szorgalmas keresztény ifjúságot. Legyen áldott emléke!

Március 15-ike az iskolában. A fővárosi tanács rendelkezésére képest a székesfőváros összes iskolában megülik március 15-ikét, a szabadságharc kivívásának emlékünnepét. Az ünnepélyeken közreműködnek a tanítók, a növendékek és az ifjúsági daloskörök.

Jubiláló tanító. Schramm Károly nagyszombati városi tanító február 28-án ünnepelte tanítói működésének 25-ik évfordulóját. Az ünnepség rendezését a nagyszombati dalárda látta el. Az ünnepeltet Marczis Ferenc dr. ügyvéd, a dalárda elnöke elsőnek üdvözölte s a dalárda részéről értékes gyűrűt adott át. Francisci Lajos dr. Nagyszombat város polgármestere a város nevében üdvözölte a jubilánst.

Zárdai ünnepély. A nagyszombati Orsolvaszúzek vezetése alatt álló nevelőintézet növendékei, Gramantik M. Angela szerzetesi életének 50-ig évfordulója alkalmából február hó 22-én ünnepi színelőadást rendezett. A házi színház zsufolóság megfellt az ünnepelt tisztelőivel, kik így rótták le hálás érzetüket iránta.

Szerkesztői üzenetek.

H. F. Köteles: a vizsgálatok idejét az iskolaszék határozza meg. — **M. L. Jogos téren** állanak. A v. k. m. 1892. évi február 12-én 4763. sz. a. kelt rendelete ezeket tartalmazza: «A hitfelekezeti iskolai adó viselésének kötelezettsége alól sem kegyuri tartozások teljesítése, sem ajándék, sem más községben való lakás, sem azon körülmény nem mentesít, hogy az adó bizonyos ideig nem követeltetett. — **H. B. Levelét** áttettük a kiadóhivatalhoz. — **Kantortanító.** Mindenesetre: de nem is zárkozhatnak el jogos kérése előtt. — **V. J. Köszönet.** — **H. M. A kath. Tanügyi Tanács** legközelebb tartott ülésében megállapította a kath. népokt. intézetekben tartandó szünetek javaslatát. Ebben nincs szünet. Az iskolai kivételes szüneteket az iskolaszék adhatja meg. A tanító nem határozhat meg szünetnapot. — **L. M. Ebben a tárgyban** a kath. Tanügyi Tanács megindította a mozgalmat. — **T. G. A kiadó szokta** betérjeszteni engedélyezésre! A díjak különbözők. — **B. F. Iskolatesztvérek.** Csornán. A részletes félévilágosítást onnan megkapja. — **B. I. I. Forduljon** kérelemmel a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Mellékelje keresztlevelét, működési bizonyítványát és anyagi helyzetét igazoló hatósági bizonyítványt. 2. Nyugdíja 1870-től számít, tehát 34 év. Nyugdíjigénye a két korpólékkal 1008 korona után számít és annyi mint 880 kor. 3. Az előző négy évről a község ad nyugdíjat. 4. Igaztassa ki, mert megszakításnak tekintik.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A sárfői (Pozsonym.) tanítói állomásra ezennel pályázat nyitnak. Kötelessége: egy osztályban mindennapi tanítás, úgyszintén a vasárnapi és ismétlőiskolában tanítás. Fizetése 800 korona és 24 korona fűtési átalány. Lakása egy bútorozott szoba. A felszerelt és a sárfői iskolaszékre címzett folyamodványok *március végéig* a sárfői plébániahivatalnak küldendők. 62 1—1

A vasaruti rom. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek *március 13-ára*. Jövedelme községtől 600 kor., államtól 200 kor., egy szoba lakással. Kötelme az I—II. osztályt, valamint az ismétlősök tanítása és a kántor helyettesítése díjtalanul. Pályázhat minden orgonálni tudó okl. férfitanító. Az állás azonnal elfoglalandó. Az *iskolaszék.* 61 1—1

Győri püspöki megye.

Mintogy **Gesztesen** a «Népnevelő»-ben 1903 július 5-én (27. szám) pályázatra hirdetett kántortanítói állás egyéb viszonyok miatt, eddig jogérvényesen betölthető nem volt, miután eme viszonyok végre rendezve lettek, a jelzett pályázati hirdetés, a benne elősorolt jövedelemmel, folyó *március hó 15-ig* ezennel megújították. *Tóth János, h. plébános.* 63 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A dubodjeli (Trencsém., u. p. Olved) kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme: Dubodjeltől 500 kor., ismétlősöktől per 1 kor. 38 kor., kiváittól stóla 56 kor., évi püspöki segély 50 kor., kantató 42 kor., misealapítványok, otyasütés, offertorium 46 kor. 42 fill., 12 öl tűzifa és minden iskolástól 1 m. tűzifa, most 94 m. per 2 kor. 284 kor. Favágatás, iskolafűtés és tisztítás 50 kor., temetések és misékből 120 kor., 273 kéve rozs 136 kor. 50 fill. Házszenelés (esetleg elmaradhat) 30 kor., 14 p. m. szántóföld, 3 p. m. kert. Szántást, vetést, kaszálást, behordást e mennaiak végzik. 4 m. h. legelő iskolaén kívül. 2 szobás lakás, kamra, gazdasági épületek, kis gyümölcsös és zöldséges kert. Korpótléki jogosultság. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt folyamodványokat *március 25-ig Rényi István* iskolaszéki elnökhöz kérem beküldeni. 64 1—1

Szülőajtványokat ezrenként 200 koronáért ad el I-ső osztályú szokvány minőségben riparia-portálisz alanyon *Békefi Elek* Zala-Koppány (Zalamegye). Tanítóknak közvetítésért 5 korona ezrenkénti provízió. 60 2—2

Zöldoltvány sima 45. gyökeres 80, két éves gyökere *pótlásra* 100 forint ezrenként legjobb fajokban. *Hegyi bor* ó és új 16 forinttól 40 forintig: siller, fehér és vörös 50 literen fölül. *Székely József Gyöngyös, Szent-Urbán templom.* 16 8—10

Szent keresztuti

és más ájtatossági gyakorlások Krisztus Jézus kinszenvedéséről és haláláról.

Ára kötve 20 fillér.

Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, (VIII., Szentkirályi-utca 28b).

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a *Saentsair* jóvágja, a *Ferencz József-rend* jóvágja.

A *parisi és bécsi világgiallításom* stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta leguomasú csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 90 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.